

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

of professional linguistics]. Moscow, 232 p. [Electronic resource]. Available at: <http://www.anovikov.ru/books/oprl.pdf> [in Ukrainian].

10. Lazarenko, O. V. (2010). *Tendentsii stanovlennia ta rozvytku inshomovnoi osvity v universytetakh Velykoi Brytanii* [Trends in formation and development of foreign language education at the universities of the Great Britain]. [Electronic resource]. Available at: http://www.rusnauka.com/31_Pedagogica/73987.doc.htm [in Ukrainian].

11. Passov, E.Y. (2000). *Programma-kontseptsiya kommunikativnogo inoyazychnogo obrazovaniya* [Program-concept of communicative foreign language education]. Moscow, 170 p., p. 58. [in Russian].

12. Suvorova, S.L. & Ovsiannykova, O.E. (2013). *Aktualnye problemy inoyazychnogo obrazovaniya v vuze* [Actual problems of foreign language education in the high school]. [Electronic resource]. Available at: <http://shgpi.edu.ru/files/nauka/vestnik/2013/2013-4-51.pdf> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 28.12.2017

УДК 378.015.31:811.111'23

DOI:

Лариса Лазаренко, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Приазовського державного технічного університету, м. Маріуполь

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

У статті розглянуто педагогічні умови використання активних методів навчання у межах викладання курсу англійської мови у закладах вищої освіти. Викладено результати аналізу поняття "педагогічні умови". Обґрунтовано комплекс умов, за яких використання активних методів набуває найбільшої ефективності. До таких умов віднесено: створення сприятливого освітнього середовища, атмосфери успіху, сприяння самореалізації студентів; моделювання реальних іноземних ситуацій життєвого й професійного спілкування; створення позитивної мотивації до оволодіння англійською мовою; побудова навчального процесу на засадах особистісно-діяльнісного підходу; спрямованість форм і методів навчання на поетапне оволодіння іноземним матеріалом.

Ключові слова: педагогічні умови, активні методи навчання, іноземна компетентність, професійна підготовка.

Лит. 15.

Larysa Lazarenko, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, Head of the Foreign Languages Department Pryazovskiy State Technical University, Mariupol

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF APPLICATION OF ACTIVE TEACHING METHODS IN THE PROCESS OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF STUDENTS OF BACHELOR'S DEGREE

The article deals with the analysis of pedagogical conditions of application of active methods of teaching within the framework of a course of a foreign language at higher educational establishments. The results of the analysis of the notion "pedagogical conditions" were given. They were defined as a complex of purposeful actions, ensuring reaching of the educational objective. Revealed were the factors that stipulate pedagogical conditions of application of active teaching methods (the value of the content of training material, proposed by the curriculum for a future specialist; taking into account the interest of future specialists for their future educational and professional activities; educational opportunities of those, trained for obtaining the higher education, efficiency and quality of teaching. A complex of pedagogical conditions of application of active teaching methods in the process of formation of foreign language competence of bachelor students (realization of clear formation of the objectives of foreign language activity within the content of each auditory module and every auditory class; provision of social and professional orientation of language activities of those, who gain higher education; application of language arsenal of pedagogical and methodical ways of student' stimulation for fulfilling the educational tasks, promoting their cognitive activity; creating the positive psychological atmosphere in academic group) was determined on the result of the analysis of such factors of the tuition process at Pryazovskiy State Technical University.

Attention was focused on the necessity of satiation of the process of English teaching with interactive action, at which theoretical knowledge is checked, skills and abilities of foreign language communication in the actual professional and everyday life situations are improved.

The value of these conditions for ensuring the construction by the students of their communicative

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

behaviour, formation of their ability to analyze the results of their activities and observe and evaluate communicative activities of fellow-students was determined.

The experience of students teaching at Priazovskiy State Technical University testifies that such classes exerts positive influence on formation of technological way of thinking of future specialists, promoting formation of the most important professional skills and abilities.

Keywords: *pedagogical conditions, active methods of teaching, foreign language competence, professional training.*

Постановка проблеми. Вхідження України в світовий освітній простір обумовлює суттєві зміни в системі вищої освіти, пов'язані з необхідністю посилення уваги до професійної підготовки особистості майбутнього компетентного, конкурентноспроможного фахівця, здатного успішно розв'язувати проблемні завдання, гнучко й нестандартно мислити, вміти пристосовуватись до швидких змін умов життя у полікультурному середовищі, володіти достатнім рівнем іншомовної комунікативної компетентності.

Значну роль у забезпеченні професійної підготовки такого фахівця відіграє англійська мова як навчальна дисципліна, що найбільшою мірою сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти здатності ефективно формувати комунікаційну стратегію, спілкуватися рідною та іноземною мовами усно та письмово, передбаченої Національною рамкою кваліфікацій [11]. Йдеться про формування у майбутніх фахівців уже на рівні базової вищої освіти (ступінь бакалавра) професійної іншомовної компетентності, яка являє собою комплекс знань, умінь, навичок, що дозволяють успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так і для самоосвіти й саморозвитку особистості [9, 3] та передбачає вільне володіння нею, що розглядається сьогодні як засіб пізнання, професійного становлення молодого фахівця, та як інструмент його професійного самовдосконалення.

З огляду на це, одним з вагомих завдань закладу вищої освіти є не лише здійснення фахової підготовки бакалавра у відповідності до обраного ним професійного профілю, а й створення позитивної мотивації до вивчення іноземних мов, формування стійкого прагнення до іншомовної комунікації, що вже стала атрибутом професіонала у будь-якій соціально-економічній сфері. Значну роль у цьому процесі відіграють активні методи навчання, що вже набули широкого розповсюдження у вищій школі й визнані ефективним чинником забезпечення ефективності та якості освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі проблема формування іншомовної компетентності майбутнього фахівця розробляється зокрема у таких аспектах: формування здатності до ефективної комунікації (Т. Гончар, Ю. Смель'янов,

Н. Завіниченко, Т. Кобзар, С. Макаренко, К. Моїсеєнко, О. Нещерет, О. Попова); дослідження мовленнєвої та мовної компетентності у професійній діяльності (Н. Завіниченко, Л. Любчак, О. Нещерет, Ю. Паскевська, І. Тяллева, Н. Шевченко, Н. Шацька); навчання професійно орієнтованого писемного мовлення (В. Бебих, Н. Горбунова, Н. Зінукіна, Т. Корж, З. Корнева, М. Метьюліна, О.С. Синекоп).

Проблему використання методів навчання у вищій освіті висвітлено в працях А. Вербицького, В. Герасимової, Є. Дубинчук, В. Лозової, В. Комарова, В. Кругликова, А. Матюшкін, С. Мухіної, В. Ситарова, Т. Яковенко. Застосуванню інтерактивних методів навчання у вищій школі присвячені роботи О. Бугрій, Н. Заячківська, О. Комар, Л. Козак, О. Пометун, Г. П'ятакова, О. Січкарук, І. Яцик, Л. Якімова.

Проте, незважаючи на достатньо велику кількість наукових праць з питань активних та інтерактивних методів навчання у процесі професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти, спеціальні дослідження щодо застосування їх під час викладання курсу англійської мови для немовних спеціальностей відсутні.

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є з'ясування і розкриття педагогічних умов використання активних методів навчання як вагомого чинника формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Загальноєвропейських Рекомендаціях із мовної освіти комунікативна мовна компетентність визначаються як здатність діяти, застосовуючи специфічні лінгвістичні засоби. Комунікативна мовленнєва компетентність складається з таких компонентів, як лінгвістичні компетентності, соціолінгвістичні компетентності та прагматичні компетентності, і реалізується у виконанні різних видів мовленнєвої діяльності (сприймання, продукція, інтеракція або медіація) [6]. Отже, вона є багаторівневою інтегральною особистісною якістю, яка дозволяє випускнику закладу вищої освіти ставити й ефективно вирішувати задачі і проблеми різного рівня складності в галузі іншомовної взаємодії. Майбутній фахівець, який досяг високого рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності здатен продуктивно діяти на засадах іншомовних

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

компетенцій у різних, зокрема професійних ситуаціях [7].

Формування зазначеної здатності бакалаврів-майбутніх фахівців забезпечується за певних педагогічних умов, виявлення та забезпечення яких необхідне для успішного вирішення завдань щодо формування мовної компетентності здобувачів вищої освіти. На думку науковців (Н. Безлюдна, С. Буляєва, З. Решетова), розроблення та впровадження в практику педагогічних умов та засобів дозволяє здобути максимальний педагогічний ефект разом з найменшими витратами матеріальних засобів та зусиль [3].

Під умовами слід розуміти обставини, що визначають ті чи інші наслідки, сприяють одним процесам чи явищам і перешкоджають іншим [10, 10]. Поняття “педагогічні умови”, розуміються у наукових джерелах як:

- обставини, що впливають на методи і форми організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, справляють на нього істотний вплив і є необхідними для створення цілеспрямованого освітнього процесу;

- оболонка педагогічних технологій чи педагогічних моделей;

- створення такого простору, такого освітнього середовища, в якому представлена сукупність психолого-педагогічних та організаційно-методичних факторів, компонентів, відносин і засобів, які в сукупності забезпечують реалізацію необхідного педагогічного процесу як складної педагогічної системи, де з'являється та реалізується можливість формування професійної компетентності фахівця [5, 93].

О. Усик зазначає, що найкоректнішим є таке визначення поняття педагогічні умови, в основу якого покладено досягнення студентів як кінцевий результат впливу умов [15, 82]. Погоджуючись із думкою дослідниці, розуміємо під педагогічними умовами формування іншомовної компетентності комплекс цілеспрямованих дій, що забезпечує досягнення освітньої мети.

Для визначення оптимальних педагогічних умов формування іншомовної компетентності бакалаврів слід враховувати наступні чинники:

- значущість для майбутніх фахівців змісту навчального матеріалу, що пропонується навчальною програмою;

- урахування інтересу майбутніх фахівців до навчально-професійної діяльності;

- навчальні можливості здобувачів вищої освіти, оскільки продуктивність фахової підготовки залежить від їхньої пізнавальної активності, особливостей мислення, пам'яті й

уваги, здатності до навчання, сформованості комунікативних навичок і вмінь;

- ефективність та якість навчання, яка залежить від частоти й обсягу зворотного зв'язку й управління цим процесом викладачем та оптимальної організації навчально-пізнавальної діяльності студента [2].

З огляду на зазначене, було проаналізовано стан готовності студентів освітнього ступеня бакалавра Приазовського державного технічного університету до навчання. Особливу увагу було приділено студентам першого курсу, оскільки найбільш сприятливим періодом для творення позитивної стійкої мотивації до вивчення іноземних мов та, відповідно, формування іншомовної компетентності, є перший-другий семестри навчання, протягом яких закладаються психолого-педагогічні основи для подальшої успішної професійної підготовки.

Результати аналізу засвідчують, що саме на початку навчання студентів в університеті педагоги стикаються з комплексом проблем, наявних у першокурсників. Зокрема до таких проблем належать: наявність погано сформованого вміння вчитися самостійно, здобувати інформацію шляхом постійної кропіткої роботи, поверхове ставлення до знань, що набуваються; невміння, а часом й небажання, показувати свої знання, презентувати особисту позицію. На жаль, більшість першокурсників виявляє готовність до інформативного сприйняття матеріалу, чітких вказівок щодо його опрацювання, що призводить до репродуктивного відтворення знань. Ще однією такою проблемою є безпорадність студентів у межах колективної діяльності, невміння взаємодіяти в колективі, вирішуючи пізнавальні завдання.

Зазначене вище часто зводить нанівець будь-які зусилля викладача щодо використання активних методів навчання, організації інтерактивної взаємодії студентів. Отже, його завданням є створення таких педагогічних умов, які б максимально сприяли усуненню зазначених вище проблем, а відтак, створювали необхідну психолого-педагогічну основу для ефективного застосування активних методів навчання.

У визначенні сутності й змісту педагогічних умов, що сприяють ефективному використанню активних методів навчання важливу роль відіграють висновки В. Слободчикова щодо параметрів моделі освітнього середовища [13, 13 – 15]. Умовами ефективного освітнього середовища науковець вважає матеріально-технічні ресурси навчального закладу, його особистісних та особистісно-технологічних можливостей.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

У зазначеному контексті слід звернути увагу саме на особистісні та особистісно-технологічні можливості, оскільки саме вони стосуються педагогічної діяльності викладача й у кінцевому рахунку визначають результативність освітнього процесу. Зокрема, наявність педагогів високої кваліфікації, які забезпечують надання якісних освітніх послуг, володіють особистим педагогічним стилем та усвідомлюють специфіку роботи зі студентами першого курсу, доцільна побудова навчального процесу, поєднання загальних, групових та індивідуальних форм професійної підготовки, використання інноваційних методів, засобів і технологій, проектування індивідуальної траєкторії навчання студентів забезпечують сприятливе освітнє середовище, в якому студент почувається вільно й невимушено й здатен взаємодіяти з партнерами на діалогічній основі.

Такий розгляд сутності з змісту сприятливого освітнього середовища для формування іншомовної компетентності в умовах закладу вищої освіти базується на методологічному принципі єдності свідомості та діяльності, сформульованому С. Рубінштейном. Це значить, що іншомовну компетентність здобувачів вищої освіти слід вивчати в діяльнісних проявах, коли майбутній фахівець розвиває свої складні загальні та спеціальні можливості, ним засвоюються нові способи пізнання, розширюється система професійних умінь і навичок, змінюється система потреб і цінностей суб'єкта праці [4, 307].

Саме у процесі використання особистісно-діяльнісного підходу до викладання англійської мови встановлюється двосторонній зв'язок між прагненням студента придбати спеціальні знання й успішністю оволодіння мовою. Не випадково англійська мова вважається ефективним засобом професійної та соціальної орієнтації в немовному закладі вищої освіти [8]. Така орієнтація забезпечується засобами технологій навчання у співробітництві, проектних технологій, центрованого на студентів навчання, дистанційного навчання, комп'ютерних та аудіовізуальних технологій [12].

Для реалізації потенціалу зазначених технологій необхідно дотримуватися наступних педагогічних умов:

- здійснювати чітке формулювання цілей іншомовної мовної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля та кожного аудиторного заняття;

- забезпечувати соціальну та професійну спрямованість мовної діяльності здобувачів вищої освіти;

- використовувати можливий арсенал педагогічних та методичних засобів стимулювання студентів до виконання навчальних завдань, заохочувати їх пізнавальну активність;

- створювати сприятливий психологічний клімат в академічній групі.

Значущою педагогічною умовою формування іншомовної компетентності здобувача вищої освіти є насиченість процесу навчання англійської мови діалогічною взаємодією, під час якої перевіряються теоретичні знання, вдосконалюються вміння та навички іншомовної комунікації у професійно й життєво актуальних ситуаціях. Виключно важливу, в кінцевому рахунку визначальну роль у зазначеному контексті відіграють рольові ігри навчального спрямування, тренінги, драматизації, що являють собою складно організовану діяльність, яка включає інтерактивну функцію, тобто можливість створювати на основі індивідуальних внесків кожного студента динаміку розвитку предмета (перехід від старих знань до створення нових) [14].

Сутність такого активного навчання полягає в широкому використанні у межах пізнавальної діяльності студента відомих, а згодом – й нових для нього ситуацій, де саме йому надається вибір траєкторії поведінки й комунікації з використанням усього арсеналу комунікаційних можливостей. Така діяльність студентів сприяє формуванню наступних умінь та навичок:

- проектувати власну комунікативну поведінку;
- використовувати у процесі спілкування увесь арсенал мовних засобів, імпровізувати, долучати до спілкування студентів групи;

- обирати найбільш доцільні (з відомих студентам) вислови, засвоювати нові, виходячи конкретних умов рольової гри;

- організовувати проводити під керівництвом викладача різноманітні дидактичні ігри, здійснювати керівництво діяльністю інших студентів групи;

- ініціювати проблемні ситуації й спонукати аудиторію до пошуку шляхів її вирішення (засобами використання доступних мовних засобів);

- аналізувати результати діяльності;

- спостерігати та оцінювати комунікативну діяльність своїх одногрупників.

Практика роботи зі студентами Приазовського державного технічного університету засвідчує, що такі заняття позитивно позначаються на формуванні технологічного мислення майбутніх фахівців та сприяють формуванню найважливіших професійних умінь та навичок.

Висновки. Таким чином, використання

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ

активних методів навчання є ефективним у межах комплексу наступних педагогічних умов: створення сприятливого освітнього середовища; створення атмосфери успіху, сприяння самореалізації студентів; моделювання реальних іншомовних ситуацій життєвого й професійного спілкування, які сприятимуть максимальному зближенню навчального процесу й реальної професійної комунікації іноземною мовою [14]; створення у студентів стійкої позитивної мотивації до оволодіння англійською мовою; побудова навчального процесу на засадах особистісно-діяльнісного підходу; організація творчої діяльності викладачів та студентів; спрямованість форм і методів навчання на поетапне оволодіння іншомовним матеріалом.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці методик використання інтерактивних технологій формування іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блощинський І. Г. Обґрунтування критеріїв і показників ефективності процесу формування адекватної самооцінки курсантів у навчальному процесі ВВЗО / І. Г. Блощинський // Наукові записки. – Вінниця: ВАТ “Віноблдрукерія”, 2001. – Вип. 4. – С. 74–76. – (Педагогіка і психологія).

2. Борисова А. О. Проектна методика як основа комплексного навчання іншомовленневої діяльності за модульно-рейтинговою системою / А. О. Борисова, А. О. Колесник, С. Л. Самойлова // Образование и наука 21 век: Материали за 6-а международна научна практична конференция, София, 17–25 октябрия 2010 г. – София: БялГРАД БГ, 2010, Т. 14. – С. 6–8.

3. Буляева С. А. Проблемы единства фундаментальных и профессиональных знаний и построение учебных предметов в вузе / С. А. Буляева, З. А. Решетова // Современная высшая школа. – 1986. – № 2. – С. 205–216.

4. Деркач А. А. Акмеология: личностное и профессиональное развитие человека / А. А. Деркач. – М., 1999. – (Методолого-прикладные основы акмеологических исследований. Кн. 1.).

5. Задорожна-Княгницька Л. В. Організаційно-методичні умови деонтологічної підготовки менеджерів освіти у вищих навчальних закладах / Л. В. Задорожна-Княгницька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2017. – №3. – С. 90–98.

6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної

освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

7. Копылова Н. В. Становление иноязычной коммуникативной компетенции личности [Електронний ресурс] / Н. В. Копылова. – Режим доступу: <http://forum.acmeology.ru/files/journal/N3-2007/kopylova.pdf>.

8. Креденець Н. Д. Компетентнісна парадигма професійної підготовки фахівців. Зб. наук. пр. – Вип. 6 / Н. Д. Креденець // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – 701 с.

9. Кухта І. В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови [Електронний ресурс] / І. В. Кухта // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Педагогіка. Соціальна робота”. – 2009. – [10 с.]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvuu/Ped/2009/www16/Kuhta.pdf>

10. Литвин А. В. Методологічні засади поняття “педагогічні умови”: на допомогу здобувачам наукового ступеня / А. В. Литвин. – Львів: СПОЛОМ, 2014. – 76 с.

11. Національна рамка кваліфікацій: додаток Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mim.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/НРК.pdf>

12. Полат Е. С. Обучение в сотрудничестве / Е. С. Полат // Иностр. языки в школе. – 2000. №1. – С. 23–37.

13. Слободчиков В. И. Структура и состав образовательной сферы: категориальный анализ / В. И. Слободчиков // Психология обучения. – 2010. – № 1. – С. 4–24.

14. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування / Н. А. Сура // Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – № 4 (60). – С. 190–192.

15. Усик О. Формування соціокультурної компетентності студентів філологічних спеціальностей у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Олена Усик. – Київ, 2010. – 193 с.

REFERENCES

1. Bloshchynskiy, I. H. (2001). *Obhruntuvannia kryteriiv i pokaznykiv efektyvnosti protsesu*

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ**

- formuvannia adekvatnoi samootsinky kursantiv u navchalnomu protsesi VVZO* [Justification of criteria and indicators of efficiency of process of formation of an adequate self-assessment of students in educational process of HEIV]. *Scientific Notes*. Vinnytsia: VAT "Vinobldrukarnia", vol. 4, pp. 74–76. (Pedagogic and Psychology). [in Ukrainian].
2. Borysova, A.O., Kolesnyk, A. O. & Samoilova, S. L. (2010). Proektna metodyka yak osnova kompleksnoho navchannia inshomovlennievoi diialnosti za modulno-reitynhovoiu systemoiu [Design technique as the basis for integrated education holowenko activities in the module-rating system]. *Obrazovanie i nauka 21 vek: Materiali za 6-a mezhdunarodna nauchna praktichna konferentsiya – Education and Science XXI Century: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference*, Sofia, October 17-25, (pp. 6–8). Sofyia: BialHRAD BH, Vol. 14. [in Ukrainian].
3. Buliaeva, S. A. & Reshetova, Z. A. (1986). *Problemy edinstva fundamentalnyh i professionalnyh znanij i postroenie uchebnyh predmetov v vuze* [Issues of the unity of the fundamental and professional knowledge and the construction of the scientific subjects in the educational establishment]. *Modern Higher School*, no.2, pp. 205–216. [in Russian].
4. Derkach, A. A. (1999). *Akmeologiya: lichnostnoe i professionalnoe razvitie cheloveka* [Acmeology: personal and professional development]. Moscow. (Methodological and Applied Foundations of Acmeological Research. Vol.1.) [in Russian].
5. Zadorozhna-Kniahnytska, L. V. (2017). *Orhanizatsiino-metodychni umovy deontologichnoi pidhotovky menedzheriv osvity u vyshchyykh navchalnykh zakladakh* [Organizational-methodical conditions deontological training education managers in higher education]. *Scientific Issues of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*. Series: Pedagogy. No.3, pp. 90–98. [in Ukrainian].
6. Nikolaieva, S. Yu. (Ed.). (2003). *Zahalnoevropeyski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia* [Pan-European Recommendations on language education: learning, teaching, assessment]. Kyiv: Lenvit, 273 p. [in Ukrainian].
7. Kopylova, N. V. (2009). Stanovlenie inoyazychnoj kommunikativnoj kompetencii lichnosti [Formation of foreign language communicative competence of personality][Electronic resource]. Available at: <http://forum.acmeology.ru/files/journal/N3-2007/kopylova.pdf> [in Russian].
8. Kredenets, N. D. (2004). *Kompetentnisna paradyhma profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv* [Competence paradigm of professional training]. Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. Kyiv-Vinnytsia: DOV Vinnytsia, vol. 6, 701 p. [in Ukrainian].
9. Kukhta, I. V. (2009). *Inshomovna kompetentnist u konteksti formuvannia komunikativnoi kultury studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy* [Foreign language competence in the context of formation of communicative culture of students in the process of learning a foreign language]. *Scientific Herald of Uzhhorod National University. Series: "Pedagogy. Social Work"*. Available at: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvuu/Ped/2009/www16/Kuhta.pdf> [in Ukrainian].
10. Lytvyn, A. V. (2014). *Metodolohichni zasady poniattia "pedahohichni umovy": na dopomohu zdobuvacham naukovoho stupenia* [Methodological foundations of the concept "pedagogical conditions": to help degree candidates]. Lviv: SPOLOM, 76 p. [in Ukrainian].
11. Natsionalna ramka kvalifikatsii: dodatok Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.11.2011 № 1341 [National qualifications: application of resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 23.11.2011 № 1341]. [Electronic resource]. Available at: <http://www.mim.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/HPK.pdf> [in Ukrainian].
12. Polat, E. S. (2000). *Obuchenye v sotrudnychestve* [Cooperative learning]. *Foreign Languages at School*. No.1, pp.23–37. [in Russian].
13. Slobodchikov, V. I. (2010). *Struktura i sostav obrazovatelnoj sfery: kategorialnyj analiz* [Structure and Content of the Educational Sphere: Categorical Analysis.]. *Psychology of Learning*, no. 1, pp.4–24. [in Russian].
14. Sura, N. A. (2003). *Inshomovna profesiina kompetentnist: holovni pryntsyipy ta komponenty protsesu navchannia profesiino oriientovanoho spilkuvannia* [Foreign language professional competence: basic principles and components of the process of teaching professionally oriented communication]. *Herald of Luhansk Taras Shevchenko State Pedagogical University*, no. 4 (60), pp.190–192. [in Ukrainian].
15. Usyk, O. (2010). *Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti studentiv filolohichnykh spetsialnostei u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin* [Formation of sociocultural competence of students of philological specialties in the process of studying humanitarian disciplines]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 193 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.02.2018